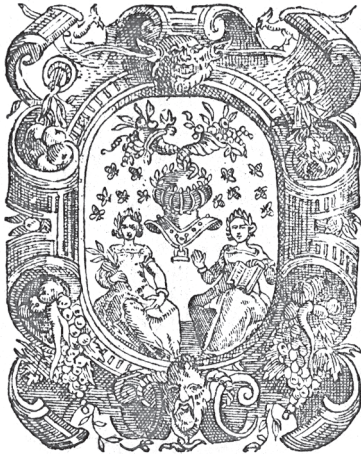

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE N° 146

Op 30 december 1899 stelde Victor Van der Haeghen in de rubriek “Drukken - Bibliotheek van de Stad en van de Universiteit - XVIe eeuw” in het Frans een fiche op over

De Maniliaanse drukken II

Gislain Manilius, zoon van Cornelis en van Collyne van Eestenrycke, volgde zijn vader op als gezworen drukker in 1559. Men kent van hem ongeveer 80 drukken, waaronder meerdere belangrijke werken. Hij moet ook een grote rol gespeeld hebben bij de productie van pamfletten en anonieme geschriften in die tijd. (1)

Hij was in Gent de eerste die muziek drukte in noten, in zijn *Psalmen* (1565), Vlaamse tekst van Lucas de Heere, volgens de Franse versie van Clément Marot. Alhoewel het uitgegeven werd met de vereiste vergunningen, werd dit werk op de lijst van de verboden boeken geplaatst. Gislain Manilius is de auteur van enkele Vlaamse gedichten die hij ondertekende:

Paey is goedt of Sancta probis pax est. Na opvogtlijk gewoond te hebben in het huis van zijn vader en een woonst op de Korenlei, vestigde hij zich voorgoed op de plaats *te Putte*, in *De Witte Duive*, een huis gekocht op 12 december 1565. De familie behield dit uithangteken, zelfs in andere vestigingen. Hij stierf in 1573.

De weduwe Gislain Manilius (Adrienne Typins) ging gedurende 2 jaar door met het drukken en gaf 20 werken uit.

Van 1576 tot 1584 werd *De Witte Duive* opvolgentlijk geleid door Pieter de Clerck,

door de vrouw van deze laatste en door Cornelis de Rekenare. Deze laatste had de voornoemde Adrienne Typins gehuwd.

Gauthier Manilius begon het uitgeven, na de dood van zijn broer Gislain, in 1574 en hij drukte tot in 1626. In 1584 nam hij de drukkerij van *De Witte Duive* over die de calvinist C. de Rekenare achtergelaten had na de overname van de stad aan de Hertog van Parma. Vóór die tijd hadden zijn letters dikwijls gediend om heftige anonieme pamfletten tegen de Koning van Spanje te drukken. Zijn drukken vóór 1600 bevatten ongeveer 234 nummers.

Het totaal Maniliaanse drukken in de XVIe eeuw bedraagt meer dan 370 nummers.

De op vorige pagina afgebeelde typografische merken werden ook gebruikt door de Maniliusen van de volgende eeuw. Het eerste reproduceert, verkleind, ongeveer het vignet van Corn. Manilius (zie fiche 145), vermeerderd met hoornen des overvloeds en een mooi kader in de stijl van die tijd. Er bestaan verschillende variëteiten van het merk met de Duif.

(1) Men heeft onlangs aangetoond dat het volgend werk, zonder naam van de drukker, van de persen kwam van Gisl. Manilius:

Alle de Psalmen Davids ende andere lofsanghen uut den Fransoyschen dichtte (int) Nederduytsch overghesett door Petrum Dathenum De welcke men voortaan in de Nderlandsche ghemeynten gebruycken zal. 1566.

Cf. Th. Arnold, *Verslagen der koninklijke vlaamsche Academie...* 1898, p. 44.
- H. Van Duyse, *Une imprimerie calviniste à Gand en 1566 (Bull. soc. d'hist. et d'arch. 1898, p. 177)*

F. Vander Haeghen, *Bibliographie gantoise*, t. 1 - *Biographie nationale* t. XIII, col. 335-336 (art. de V. Vander Haeghen).

Victor Van der Haeghen